

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XXIV. Aperitur genuina Origenis sententia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

unus tamen est natura Filius & Unigenitus de Patre.

Commode vero exponetur locus à Diodoro recitatus, ubi lux à Deo producta Gen. 1. 3. Filius esse dicitur, si respondeamus id allegorice ad Filium ab Origene fuisse relatum. Quoniam enim numquam non dicit Pater: Ego hodie genui te: induci quoque potest semper dicens, Gignatur Filius meus qui est lux vera. Firmat hanc responsonem vox, γεννηθήτω, gignatur: sic enim legitur in Catena, non ut vulgo, γέννησθαι fiat. Penitus vero id confirmatur ex eo quod ait Tom. 1. in Iohann. pag. 118. jubente Patre ut fieret lux, mandato Patris obtemperantem Filium lucem creasse. Quod si creavit lucem, lux ista creata ipse utriusque non est.

XXIV. Quorum vero tot ambagibus detinemus Lectorem, explicandis verbulis, & evolvendis sententiolis frustra immorantes? Præstat ipsa Origenianæ doctrinæ penetrabilia ferutari. Meminerimus supra notatum esse à nobis credidisse Origenem Filium manasse de Dei substantia, sic tamquam lucem de Sole, atque ideo ejusdem esse ac Patrem substantiæ, quia lux ejusdem est substantiæ cuius Sol, licet non sit eadem numero substantia: & rursus Filium à Patris substantia & divinitate, ut ait Epiphanius, segregasse; quia ut à Sole per effluviū profecta est lux, secreta ab eo & seposita dici potest: præterea Patre inferiorum esse Filium, quia Sol luce nobilior est & dignitate superior. Creatum dixit, vel eo sensu quo liberi à parentibus procreari dicuntur, ut notavimus; vel quia materiam è qua conflatus est mundus, quam à Dei substantia ab omni retro ævo emanasse censuit, quem admodum ostendemus infra, creatam dici seiebat. Id enim tantum discriminis posuit Filij inter & matris procreationem, quod ille sit primogenitus omni creatura, & quod præ naturis reliquis sit τελειωτάτος, ut loquitur Clemens Alexandrinus libr. 7. Strom. η, ἀνωτάτην, η, κρείττοντάτην, η, ἐξουσιωσιμωτάτην, η, βασιλικωτάτην ἢ ὑπὸ φύσιν, ἢ τὸ μέγιστον ἔκτισται ἄπο τοῦ Θεοῦ. Perfectissima, & sanctissima, & maxime dominans, & maxime imperatoria ac regia Filij natura, quæ soli Omnipotentis propinquissima est. Sed parum interest qua voce Filij ortum à Patre significaverit, sive υἱοῦ appellans, sive πατρῶν, sive γεννητῶν, dummodo de re constet. Manifestum hinc est etiam quo sensu dixerit Tom. 2. in Iohann. p. 47. Filium è divinitate Patris divinitatem suam haurire & trahere, ἡ δὲ τῆς Θεοῦ ἀφοσώτα, & ἀπόσπαστα ἢ ἐκ τῶν Θεοῦ εἰς ταῦτα, hoc est, portionem divinitatis, non divinitatem. Præterea quoniam si Solem æternum ponas, lucem coeternam ponere necesse est, idcirco coeternum Filio Patrem agnovit Tom. 1. in Iohann. pag. 31. ὅτι ἡ τῶ ὑἱοῦ φύσις ἐστὶν ἐν τῷ Θεῷ ἀπό τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀφοσώσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀφοσώσεως αὐτοῦ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. & libr. 1. ἐπὶ ἀρχῶν, cap. 2. Per è evangelium docetur quia omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil: & intelligat ex hoc, quia non potest antiquius esse in Deo omnipotentis appellatio, quam Patris: per Filium enim omnipotens est Pater. & capite sequenti de S. Trinitate loquens ait: Ea de quibus loquimur, tractu quidem sermonis temporaliter nominantur, natura autem sui omnem intelligentiam sensus temporalis excedunt. & libr. 4. in Anacephaloxi: ἄνω ἀπὸ πάντων τῶν χρόνων, & ἀνω ἀπὸ πάντων τῶν αἰώνων, & ἀνω ἀπὸ πάντων τῶν αἰώνων, & ἀνω ἀπὸ πάντων τῶν αἰώνων. Haec enim sola Trinitas est qua communem sensum intelligentia, non solum temporalis, verum etiam æternalis excedit. Cetera vero qua sumi extra Trinitatem in seculis & in temporibus metienda sunt. Quæ loca cap. 13. & 19. usurpat scriptor Operis De Deitate, & Incarnatione Verbi, quod habetur in calce quarti Tomi Augustini. His adijunge & istum è libr. 1. in Epist. ad Rom. cap. 1. Qui numquam prædestinatus est ut esset Filius, sed semper fuit sicut & Pater. Quamobrem Athanasius in libro De decretis Nicænæ Synodi sic ait: ὁ Θεὸς δὲ τὸ αἰδίως σὺν τῷ λόγῳ τῷ πατρὶ... ἔστιν ὁ πάτρι ὡς ἡμεῖς ἀκούομεν, ἢ ὡς τὸ πάλαιον ἀποστόλων. & Socrates libr. 7. cap. 6. postquam lectitari solitos fuisse dixit Platonem à Georgio, Origenem à Timotheo Arianis Presbyteris, & συμμαχίας ἡμῶν, inquit, ἕπειτα πᾶς ἦτοι οἱ ἀδελφοὶ τῆ ἀρχαίων ἡρηνεῖα παρήμενας, ὡς ὁ υἱὸς τῷ πατρί, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔγεν. ὁ δὲ τὸν ὡς υἱὸν αἰτέπειτα, ἢ ὡς τὸ πάλαιον τὸ δὲ πρῶτον, ὡς αὐτοὶ ἰσομαχέον εἰσὶν, ἀρχαῖοι ὑπὸ τῆς αἰδέσεως εἰληπῆναι φησὶ. ἢ ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς, ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς, ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς. Veritè Epiphanius Scholasticus: Mihi tamen videtur admirabile, quomodo tales viri in Arianorum lege manserint, quorum unus quidem Platonem semper habebat in manibus, alter spirabat jugiter Origenem: quum nusquam Plato secundam vel tertiam causam (sicut ipse nominare solet) iunitivum substantiæ asserat percipisset. & Origenes coeternum ubique fateatur Filium Patri: & Guido Elnensis in Summa de hæresibus: Origenes, inquit, super Epistolam ad Rom. 1. non est secutus errorem Arii de existentia Filij Dei: Arius enim dicit quod erat tempus quando Dei Filius non erat, quod reprobat Origenes dupliciter, primo exponens illud Rom. 1. Qui factus est ex semine David secundum carnem, dicit sic: Factus est autem sine dubio id quod prius non erat secundum carnem: secundum autem spiritum, id est secundum Deitatem, qua Deus est spiritus, prius erat, & non erat tempus quando non erat. Secundo reprobat errorem Arii cum ait: Observandum est enim quia non dicit, Qui prædestinatus est Filius Dei in virginitate secundum

LIBER SECVNDVS.

A Spiritum sanctificationis, sed dicit, Qui destinatus est Filius Dei in virtute Destinatur enim ille qui est: predestinatur vero ille qui nondum est, sicut de his dicit Apostolus: Quos autem presciuit illos & predestinavit. Presciri ergo & predestinari possunt illi qui nondum sunt; ille autem qui est, & semper est, non predestinatur, sed destinatur. Filius autem Dei semper fuit ab aeterno, & non fuit tempus quando non fuerit. Vbi patet quod Origenes errorem Arj clare damnat. Pluribus id probare superfluum est, quod ex gemino Origenis loco satis probavit Athanasius in Decretis Nicanae Synodi. Potro quae de Filij generatione diximus, eadem de Spiritu sancti processionem intelligenda sunt.

Ne quis vero nos Solis, solarisque radij exemplum, ad declarandos Origenis sensus gratis acivisse putet, en ipsius verba Hom. 9. in Ier. p. 106. *ὁ δὲ ἡμεῖς οὐκ εἴπαμεν ὅτι τὸ φῶς ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου ἀπέβη, ἀλλὰ ὅτι τὸ φῶς ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου ἀπέβη, ἀλλὰ ὅτι τὸ φῶς τῆς τοῦ ἡλίου ἀπέβη.*

B *ὁ δὲ ἡμεῖς οὐκ εἴπαμεν ὅτι τὸ φῶς ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου ἀπέβη, ἀλλὰ ὅτι τὸ φῶς τῆς τοῦ ἡλίου ἀπέβη. ἀλλὰ ὅτι τὸ φῶς τῆς τοῦ ἡλίου ἀπέβη, ἀλλὰ ὅτι τὸ φῶς τῆς τοῦ ἡλίου ἀπέβη.* Eadem utitur similitudine Tertullianus Apologet. cap. 21. *Etiam cum radius ex Sole porrigitur, portio ex summa. Sed Sol erit in radio, quia Solis est radius; nec separatur substantia, sed extenditur. Ita de Spiritu Spiritus, & de Deo Deus, ut lumen de lumine accensum: manet integra & indefecta materia matrix, & si plures inde traduces qualitatis mutaverit. Ita & quod de Deo profectum est, Deus est, & Dei Filius, & unus ambo.* Quibus haec adsonant è libr. contr. Praxeam, cap. 9. *Patet tota substantia est: Filius vero derivatio totius & portio, sicut ipse profectus. Quia Pater major me est. Unde liquet quo sensu dixerit Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unius esse substantia, & unius status, & unius potestatis, & Filium non aliunde deducere se, quam de substantia Patris.*

Tertull. contr. Prax. cap. 9. & 4.

C *Deus est, & Dei Filius, & unus ambo. Quibus haec adsonant è libr. contr. Praxeam, cap. 9. Patet tota substantia est: Filius vero derivatio totius & portio, sicut ipse profectus. Quia Pater major me est. Unde liquet quo sensu dixerit Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unius esse substantia, & unius status, & unius potestatis, & Filium non aliunde deducere se, quam de substantia Patris.* Augustinus ipse comparatione eadem generationem Verbi explicat libr. 6. de Trinit. ipso initio, sed non eadem inde colligit: *Ipsa Arius, inquit, dixisse fertur: Si Filius est, natus est: si natus est, erat tempus quando non erat Filius; non intelligens etiam natum esse Deo sempiternum esse, ut sit coaeternus Patri Filius: sicut splendor qui gignitur ab igne, atque diffunditur, coaeus illi est, & esset coaeternus, si esset ignis aeternus.* Itaque eo discrepabat ab Origene Arius, quod hic Filium diceret esse factum ἐξ οὐκ ὄντος, hoc est, ex nihilo, & cum antea non esset: ille paternae substantiae portionem esse & effluviun ab aeterno manans & Patri coaeternum. Quo in errore versatos esse Pflathyrianos Hareticos Ario prognatos narrat Theodoretus in 4. libr. De Har. Fab. Scriptor operis De Deitate & Incarnatione Verbi ad Ianuarium, qui ad calcem Tomi 4. Augustini reperitur, & fere Origenis laciniis suffarcinatus est, auctoribus Iohanne & Paulo generari Verbum dixit cap. 10, quemadmodum splendor à luce proficiscitur: *Est namque, inquit, ita aeterna ac sempiterna generatio, sicut splendor generatur à luce: & cap. 19. sed*

Ioh. 1. 5. Ioh. 1. 3.

sed & Iohannes indicat quia Deus lux est, & Paulus designat quia Filius splendor lucis aeternae sit Deus. Sicut ergo nunquam lux sine splendore esse potuit, ita nec Filius quidem sine Patre intelligi potest, qui & signa expressa substantiae eius, & Verbum, & Sapiencia dicitur. Denique Symbolum Filium esse dicitur Deum de Deo, lumen de lumine.

E XXV. At non in ijs solum, sed in alijs etiam ad Christi generationem, & Spiritus sancti processionem pertinentibus, & hic quem dico Tertullianus, & alij plerique ex antiquissimis Doctoribus, & Nicana Synodo anterioribus, Origenis impietatem dicam an imperitiam vel aequarunt vel superarunt. Iustinus, Athenagoras, Theophilus Antiochenus, Tatianus, ipse Tertullianus, & Lactantius, Deum dixerunt cum mundi creationem meditaretur, Verbum suum protulisse, quo administro in rerum molitione uteretur. Gregorium quoque Thaumaturgum Filium dixisse creatum & factum tradit Basilus Epist. 64. Leguntur & ista Dionysij Alexandrini, quae sunt singularis vacordiae, Filium Dei esse *πεποιητα ἔργον τῆς τοῦ θεοῦ χειρὸς, ἀπὸ τοῦ οὐκ ὄντος ἔργον τῆς τοῦ θεοῦ χειρὸς ἀπὸ τοῦ οὐκ ὄντος.* Ovis & factum, alienum quoad substantiam à Patre, quem admodum est agricola ad vitem. Demum subicit: *καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον, ὁ καὶ ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ χειρὸς ἐγενήθη.*

F *πεποιητα ἔργον τῆς τοῦ θεοῦ χειρὸς, ἀπὸ τοῦ οὐκ ὄντος ἔργον τῆς τοῦ θεοῦ χειρὸς ἀπὸ τοῦ οὐκ ὄντος.* Etenim ut potè qui sit opus, non erat antequam factus esset: Theognostum etiam Alexandrinum Origenis assecclam libro Hypotyposicon secundo dixisse narrat Photius Filium esse creatum, quamvis ipsius, & Dionysij quoque Alexandrini auctoritate ad Arianos confutandos Athanasius usus sit. Quod allegorice dictum indicavimus ab Origene, tum à Patre productum Filium, quando iussit fieri lucem, id plane & aperte dixit Tertullianus contra Praxeam, cap. 3. *Tunc ipse sermo speciem & ornatum suum sumit, sonum & vocem; cum dicit Deus, Fiat lux.* Sed quod in homine horum temporum aequali, quibus nondum quaestiones illae fuerant ventilatae, excipiendum est minus severe, neutiquam id ferri potest in Ruperto sic loquente libr. 1. Comment. in Genes. cap. 10. *Verè enim sine voce natum, & omnia potentialiter continens Verbum tunc Pater actualiter generavit, quando solum & terram creavit, quando lucem & caetera fecit. Eructavit ergo cor Patris Verbum bonum, & ex*

her. Cod. 106.